

NR:4-2018

JAARGANG 15

BUNKERPOST

ATLANTIKWALL MUSEUM NOORDWIJK

Beste vrijwilligers, donateurs & relaties,

Column van de voorzitter (Victor Salman)

In 2008 is mede op ons initiatief het Platform Cultureel Erfgoed Noordwijk (PCEN) opgericht. Ons Atlantikwall Museum, Genootschap Oud Noordwijk, Streekmuseum Veldzicht en de Vereniging de Oude Dorpskern werken hierbinnen goed samen. Voor eenmalige investeringen en exposities kunnen we vanuit het PCEN een beroep doen op de € 35.000,-- die de gemeente jaarlijks in het zogenaamde Erfgoedfonds stort. Ons museum heeft hieruit al de nodige subsidies ontvangen waardoor veel investeringen en aankopen mogelijk zijn geworden.

De fusie met Noordwijkerhout gaat het werkgebied echter vergroten. Vanwege de forse toename van het aantal inwoners en organisaties zijn wij van mening dat het bedrag van het Erfgoedfonds in ieder geval moet worden verhoogd naar € 60.000,-- per jaar. Inmiddels zijn er vanaf 2008 ook vier nieuwe organisaties bijgekomen: Museum Engelandvaarders, Kurt Carlsen, Noordwijkerhout van Toen (NOVATO) en Genootschap Oud de Zilck.

Op zaterdag 1 december hebben alle 8 organisaties hun (uitbreidings)plannen voor de komende jaren toegelicht aan de 8 gekozen politieke partijen in de gemeenteraad. Omdat ik vanuit het Platform was gevraagd om die ochtend als 'dagvoorzitter' op te treden, heb ik Jeroen van der Zalm gevraagd namens ons museum de plannen toe te lichten. Hij deed dat uiteraard uitstekend! Mooi was ook dat vanuit ons museum ongeveer 10 vrijwilligers aanwezig waren. Een goede blijk van betrokkenheid, het heeft onze boodschap onderstreept. Dank daarvoor! Gezien de grote ambities en vele plannen van alle organisaties hebben wij de politici gevraagd om het bedrag van het Erfgoedfonds te verhogen naar 100.000 euro zodat Noordwijk laat zien ook ambitieus te zijn op het gebied van cultureel erfgoed. Hopelijk gaat dat lukken.

Ik wens alle vrijwilligers, donateurs en sponsors een mooi Kerstfeest en een gelukkig en gezond 2019!

Museumbunker:

Noordwijk Bosweg,
fietspad richting
Zandvoort, te
herkennen aan geel dak

Openingstijden museum:

Op dit moment is uitsluitend de museumbunker S414 voor groepsbezoek op afspraak beperkt toegankelijk.

Gaarne overleg via tel.
071 -36 157 85 of
info@atlantikwall.nl

Het museum inclusief gangenstelsel is ingaande 1 mei 2019 weer op de zondagen te bezoeken.

In dit nummer:

Column van de Voorzitter

"Allo "Allo"

Kleine mededelingen

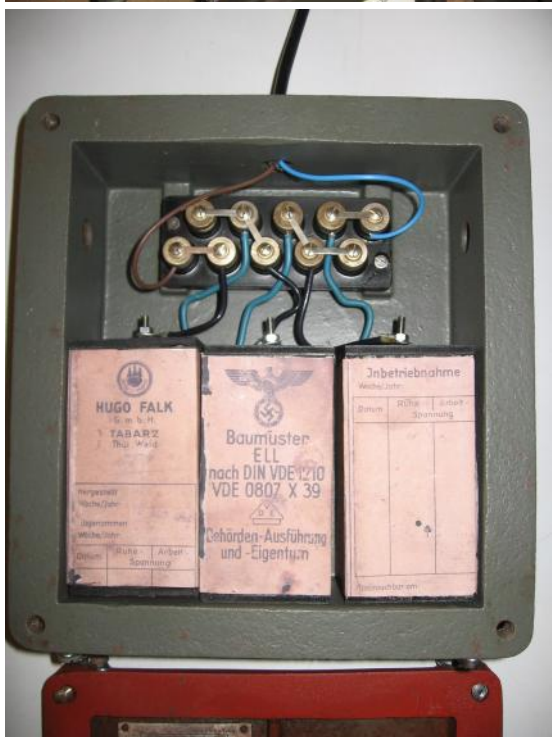
Interview

'ALLO...'ALLO.....,

Bunkerpost lezers.....I tell it only once!

Velen van u zullen het museum wel eens hebben bezocht, en de jeugdige bezoekers onder ons zullen verbaasd zijn geweest over die grote zware gietijzeren kasten met aan de ene zijkant een hoorn en aan de andere zijkant een slinger. Wat zijn dat voor een apparaten? Nu dat zijn zogenaamde bunkertelefoons. En ik hoor het al zeggen: telefoons?? Er zit geen toetsenbord op, of een draaischijf, er zit wel een rond venstertje, maar dat is toch geen display...? Hoe kan je dan telefoneren? En dat wil ik hier in een notendop proberen uit te leggen. Toen de Duitsers de westkust van Europa bezetten en in 1941 de oorlog tegen Rusland uitbrak werden omvangrijke kustverdedigingswerken aan de westkust van bezet Europa gerealiseerd om een tweede front op het continent te kunnen voorkomen. De communicatie tussen deze verdedigingswerken onderling en naar het achterland verliep via radio- en telefoonverbindingen. De telefoon was een stuk veiliger maar had zijn beperkingen. Binnen een verdedigingswerk, zoals dat van Noordwijk, werd een intern netwerk gebruikt met een eigen centrale, O.B. (*Orts Batterie/Orts Betrieb*) genoemd.

Dit interne telefoonnet was onafhankelijk van het elektriciteitsnet daar de telefoons werden gevoed door droge/natte elementen; drie elementen van 1,5 Volt voor elke telefoon, die in gietijzeren kasten onder de telefoons werden geplaatst. Er waren ook grotere elementkasten (*Batteriekasten*) waar meerdere telefoons op aangesloten waren. De telefoons hadden zo hun eigen voedingsbron. Van alle telefoons liepen de (gelijkstroom) leidingen naar een centraal punt in de telefooncentrale. Ook liepen er van alle telefoons met een slinger

leidingen naar de centrale voor wisselspanning. Als b.v. **Heinz** in de 3de observatiepost een gesprek wilde voeren met **Hermann** in de 2^e geschutsbunker, moest hij aan de slinger van de tele-

foon draaien waardoor er een wisselspanning ontstond die een bel deed rinkelen in de centrale; tegelijkertijd viel er op het schakelbord van het telefoonkabinet een klepje naar beneden waaronder een naam of nummer was geschreven van degene die aan de slinger stond te draaien. De telefonist stak een ongebruikte stop in de klink en drukte tegen de betreffende rode schakelaar (*Abfrage- und Rufumschalter*) zodat zijn hoofdtelefoon met de lijn werd verbonden.

Hij kon nu met **Heinz** praten. De beller zei met wie hij wilde spreken, waarna de centralist de andere stop van hetzelfde koord in de klink van **Hermann** stopte. Door tegen een rode schakelaar te drukken en aan de slinger te draaien, liet hij de bel bij **Hermann** rinkelen. Daarna liet hij de rode schakelaar los en kwam de verbinding tot stand en konden beide mannen met elkaar spreken. Vlak voor de ingang van de *Leitstand* bij de glazen tochtdeur is in de muur een nis aangebracht waar een gietijzeren kast is geplaatst met op het deksel een rode "F". In deze kabelaanluitkast kwam de telefoonkabel van het landelijk PTT netwerk binnen. Deze kabel kon in de kast gesplitst worden in 2 buitenlijnen. De rode "F" staat voor **Fernsprech** en de telefoongesprekken buiten de *Batterie* liepen dus via de burgercentrale.

(Die overigens wel onder controle van de Duitsers stond.) De Duitsers noemden dit systeem Z.B. (*Zentral Betrieb*) of W.B. (*Wahl Betrieb*). In principe konden alleen de commandant en de centralist contact buiten de *Batterie* leggen via een kiestelefoon met de zogenaamde *Amtsanschliesser 33*, dit was een van *pressstoff* (bakeliet) gemaakte tafelmiddel telefoon met een zoemer. Deze telefoon had ook aansluitingen voor het interne telefoonnetwerk. Naast de grote gietijzeren telefoons voor het interne telefoonnetwerk waren er voor op de

bureaus kleinere uitvoeringen, en wel de zogenaamde *Tischfernsprecher 38*. Deze *pressstoff* telefoon met uiteraard een slinger had zijn eigen kleine batterijkast en werkte precies zoals de reeds beschreven gietijzeren bункertelefoons. Overigens waren er ook de zogenaamde *Wahlfernsprechers* in een gietijzeren behuizing. Alle zwakstroomkabels van het interne telefoonnetwerk kwamen tezamen in KEV kasten (*Kabel End Verschluss*). Deze gietijzeren kasten hadden speciaal voor telefoongebruik drie doppen voor directe aansluitingen en onder de afneembare deksel zaten aansluitingen voor de diverse afdelingen in groepen verdeeld.

Kleine mededelingen

Begin oktober 2018 zijn er werkzaamheden in het “noorden” verricht door de firma *Olijerhoek*, Betonwerken en de firma *Hoogervorst*, Elektrotechniek.

De firma Olijerhoek heeft een betonwand gestort bij de oorspronkelijke noordelijke uitgang van de munitiebunker, die na de oorlog met een gemetselde stenen muur was afgesloten. Door de druk van tonnen zand tegen deze muur was zij bol gaan staan en moest er dus nodig iets ondernomen worden. Daar vooraf heeft deze firma ook al de zuidelijke ingang verhoogd. De firma Hoogervorst heeft elektriciteitskasten in de

laadhaf van de munitiebunker geplaatst. Deze moeten de elektriciteit leveren die nodig is om o.a. de munitiebunker droog te krijgen, zodat deze als museumruimte kan worden ingericht. Dankzij veel vrijwillige handen is de munitielaadruimte in zijn geheel opgeknapt, zijn er droogapparaten

HOOGERVORST ELEKTROTECHNIEK

TELEFOONINSTALLATIES • TOEGANGSCONTROLE • DATA-INSTALLATIES • VERLICHTING • NEN 3140 KEURINGEN EN INSPECTIES
• LICHT-, KRACHT- EN ZWAKSTROOMINSTALLATIES • BRANDBEVEILIGING • INBRAAKBEVEILIGING • NOODVERLICHTING

• Telefoon: 071 36 46 851
• Fax: 071 36 21 377

UNETO-VNI

 NCO Erkend
 NCO Erkend

in de munitiebunker zelf geplaatst en zijn er plastic tochtdeuren opgehangen om de droge lucht binnen te houden. Geschutsbunker I is tijdelijk ingericht als opslagplaats. En het aangrenzende *Bereitschaftsraum* is van een nieuwe laag Heraklith (isolatielaag) voorzien en keurig gewit en belijnd. Vele elektriciteitsleidingen zijn getrokken voor diverse doeleinden. Er is gehakt, geslepen, gesmeerd, geverfd, getimmerd, geschroefd en ook waarschijnlijk wel eens gevloekt.....

Ook het werk in de S414 Leitstand ging gestaag door, de plastic ommantelde elektrici-

teitsleidingen werden en worden nog steeds vervangen door met zwarte stof ommantelde elektriciteitsleidingen. Een gigantische klus die met beleid moet worden uitgevoerd. De bovenste observatiepost is tochtvrij gemaakt, het plafond met honderden boutjes vastgezet en de betonnen buitenrand aangesmeerd. Ook het registreren van de collectie die het museum in bezit heeft, door middel van aankoop, schenking of bruikleen, gaat gestaag door.

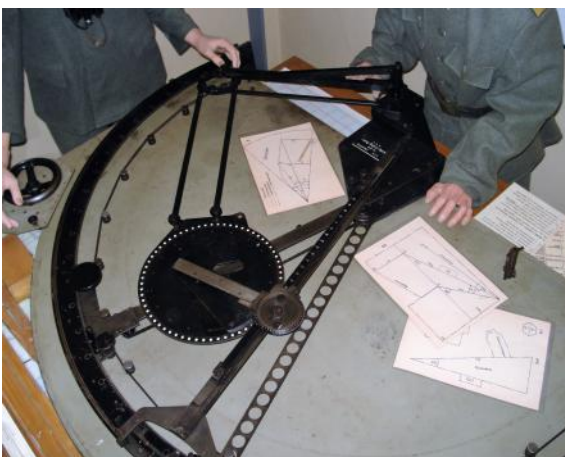
Dank aan alle schenkers en bruikleengevers. Gidsen en suppoosten (m/v) hebben weer vele bezoekers onvergetelijke uren bezorgd.

Dank aan de kassamedewerkers (m/v) die de kassa het hele seizoen weer hebben doen rinkelen. Het bestuur heeft al haar kunde en enthousiasme weer ingezet om het Atlantikwall Museum in de toekomst te brengen. Plannen zijn gemaakt en bij diverse instanties ingeleverd, subsidies zijn aangevraagd, tekeningen zijn tot in detail getekend en ingediend voor het verkrijgen van diverse vergunningen enz. enz. Na zich 20 jaar met bestuurszaken bezig te hebben gehouden draagt Cor v. Duin graag het stokje over aan andere gemotiveerde vrijwilligers. Cees v.d. Voort staat, na nagenoeg hersteld te zijn van hartklachten, weer met een glimlach in het leven. Klaas Jongeneel, die er al als vrijwilliger heel vroeg bij was, is verhuisd naar zorgcentrum St Jeroen. Siem v.d. Ploeg is herstellende maar moet voorlopig nog rustig aan doen.

Op zaterdag 10 november jl. reisde een klein gezelschap vrijwilligers af naar Fort Honswijk waar het restauratiebedrijf *Historic Engineering* is gevestigd. Hier wordt de rekenapparatuur gerestaureerd die in de rekenkamer van het museum zal worden geplaatst. Op de foto ziet u het resultaat van het eerste object dat klaar is. Het zogenaamde "Lang Basis Gerät 42 H", dat de afstand van een varend (vijandelijk) schip kon berekenen. De lettercode a k b staat voor Universelle Cigaretmaschinfabrik J.C.Müller & Co, Dresden.

Over risicospreiding gesproken.....!

=====

Colofon:

Stichting Atlantikwall
Museum Noordwijk

Postadres:

Wilhelminastraat 43
2201 KB Noordwijk
info@atlantikwall.nl

Bankgegevens:

Giro NL23INGB0009185700
Bank NL03RABO0146683110
t.n.v. St. Atlantikwall Museum te
Noordwijk

Bestuur:

Voorzitter: Victor Salman
Vice voorzitter: Jan Heus
Secretaris: Johan Gieske
Penningmeester: Rogier Dekker
Lid: Jeroen v.d. Zalm

Redactie Nieuwsbrief:

Anton Haasnoot

Redactieadres:

redactie@Atlantikwall.nl

Medewerkers:

Gerty Haasnoot
Dirk Zweers
Victor Salman

Logo Bunkerpost:

Peter Wijnberger

Officieel logo

Marjolijn v.d. Jagt

Overname van teksten of afbeelden uit deze nieuwsbrief is uitsluitend toegestaan na verkregen schriftelijke toestemming van de redactie en de desbetreffende auteur.

Interview André v.d. Niet (Dirk Zweers)

Naam, geboortjaar, achtergrond, beroep?

André van der Niet, 1963 te Noordwijk, projectmanager Zilveren Kruis. Geboren in de Leon Senf straat in Noordwijk, en in die wijk opgegroeid, minder dan 1 kilometer van de bunkers verwijderd.

Hoe ben je betrokken geraakt bij de Stichting Atlantikwall Museum Noordwijk?

Ik ben in 2014 ernstig ziek geweest, en hierdoor ongeveer 1 jaar uit de roulatie geweest. Daarna langzaam aan weer begonnen met werk, maar ernstige vermoeidheidsklachten gehouden. Tijdens het herstel hiervan de tip gekregen om eens bij ons museum te gaan kijken. Aldus begin mei 2017 door Joop de Wit rondgeleid, en mijn zelf ingekraste naam uit de zomer van 1980, met die van twee vrienden, ontdekt bij de schouw in de zuidelijke woonbunker. Sinds mei 2017 ben ik vrijwilliger voor de Stichting.

Wat voor soort werkzaamheden doe je het liefst voor de Stichting?

Ik geef graag rondleidingen in het weekend, en soms ook op werkdagen. Ook mag ik graag af en toe op de zaterdag de handen uit de mouwen steken.

Wat geeft je bij deze werkzaamheden het gevoel goed bezig te zijn?

De dankbaarheid van de gasten na afloop van de rondleiding, en het besef dat ik heb bij kunnen dragen aan meer inzicht in de geschiedenis bij de gasten. Het klussen op zaterdag is ook heel dankbaar en erg gezellig.

Hoe zie je de toekomst van de Stichting Atlantikwall Museum Noordwijk?

Naar mijn visie zijn we het al, of in elk geval hard op weg om het mooiste en meest boeiende bunkermuseum langs de hele Nederlandse Noordzeekust te worden.

Kun je beknopt een anekdote over onze bunker vertellen?

Vooral na het dodelijke ongeval in 1966 verbood moeder ons strikt om in de bunkers te gaan. Echter in mijn tienerjaren werd de nieuwsgierigheid toch te groot, en tijgerden we met onze petroleumlampjes door de gangen en bunkers. Eenmaal weer buiten stonken we een uur in de wind naar petroleumwalm, die zou kunnen verraden dat we in de bunkers geweest waren. Om de petroleumwalm te maskeren gingen we vuurtje stoken in het duin, en gingen dan expres vol in de rook staan, zodat we naar gewone rook stonken, en bij thuiskomst niet door de mand zouden vallen.